

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ – Γ' Λυκείου
Οικονομίας και Πληροφορικής

Κεφάλαιο 7: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Ηλίας Τουμασάτος, Καθηγητής ΠΕ78

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ

1. Διάκριση μικροοικονομικής – μακροοικονομικής θεωρίας

ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ (κεφ. 2-5)	ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ
Λέγεται και: θεωρία των Τιμών)	Λέγεται και: Θεωρία του Εθνικού Εισοδήματος και της Απασχόλησης
Εξετάζει τη συμπεριφορά του οικονομούντος ατόμου	Εξετάζει τη συμπεριφορά της συνολικής οικονομίας
Δηλαδή: Με βάση υποθέσεις μελετά Συμπεριφορά και δραστηριότητες ξεχωριστών μονάδων οικονομίας - Αντιπροσωπευτικός καταναλωτής (ΖΗΤΗΣΗ) - Αντιπροσωπευτικός παραγωγός (ΠΡΟΣΦΟΡΑ) ⇒ Προσδιορισμός τιμής των αγαθών σε διάφορες μορφές αγοράς	Δηλαδή: Εξετάζει τα οικονομικά προβλήματα ως σύνολο αλληλοεξαρτώμενων μεγεθών (ΔΕΝ δίνει έμφαση σε κάθε ξεχωριστή μονάδα) - Συνολική παραγωγή - Συνολική κατανάλωση - Συνολικό εισόδημα
Κεντρικό σημείο αναφοράς: Ο Προσδιορισμός της τιμής του αγαθού	Κεντρικό σημείο αναφοράς ο προσδιορισμός: - Του Εθνικού Εισοδήματος - Της απασχόλησης του εργατικού δυναμικού

Γιατί ξεχωρίζουμε την ανάλυση σε μακροοικονομική και μικροοικονομική;

Ο σπουδαιότερος λόγος είναι το **ΣΦΑΛΜΑ ΣΥΝΘΕΣΗΣ**

- ❖ Σφάλμα σύνθεσης: Συμβαίνει όταν δεχόμαστε ότι **εκείνο που ισχύει για τα ΑΤΟΜΑ ισχύει αναγκαστικά και για το ΣΥΝΟΛΟ** της οικονομίας.
 - ❖ Είναι σφάλμα λογικής
- Παράδειγμα:

ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
Όταν μειωθεί ο εργατικός μισθός → μειώνεται το κόστος παραγωγής → Η επιχείρηση μπορεί να αυξήσει το κέρδος (αν η τιμή μείνει σταθερή)	Δεν αποδέχεται αναγκαία αυτό το συμπέρασμα: Γιατί; Όταν μειωθούν ΟΛΟΙ οι μισθοί σε όλους τους κλάδους → μειώνεται η συνολική αγοραστική δύναμη των καταναλωτών (δεν έχουν αρκετά χρήματα για να ψωνίσουν) → μείωση της συνολικής ζήτησης → οι επιχειρήσεις αναγκάζονται να μειώσουν τις τιμές → τα κέρδη των επιχειρήσεων μειώνονται

2. Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν [Α.Ε.Π.]

ΒΑΣΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ | ΟΡΙΣΜΟΣ

Ακαθάριστο Εγχώριο προϊόν: Η **συνολική αξία** σε χρηματικές μονάδες των **τελικών αγαθών και υπηρεσιών** που παράγονται σε **μία χώρα** σ' ένα **συγκεκριμένο έτος**.

- ❖ Ένα καλό «μέτρο» για το βιοτικό επίπεδο των ατόμων που ζουν σε μία χώρα είναι η **ποσότητα των αγαθών που παράγονται** στη χώρα αυτή σε μια χρονική περίοδο (= 1 έτος).
- ❖ Όμως, δεν μπορούμε να αποτυπώσουμε ή να συγκρίνουμε τις παραγωγικές ικανότητες μιας οικονομίας με βάση τις ποσότητες των αγαθών:
Γιατί; Γιατί υπάρχει **μεγάλη ποικιλία αγαθών** που παράγονται (απλά [ρούχα, τρόφιμα], ή σύνθετα [εξαρτήματα Η/Υ]. Δεν μπορούμε να προσθέσουμε ανόμοια πράγματα (μήλα + πορτοκάλια) για να βγάλουμε ένα σύνολο – Πρέπει να βρούμε μια **κοινή μονάδα μέτρησης**.
- ❖ Αυτό γίνεται με την **αποτίμηση της αξίας τους σε χρηματικές μονάδες**.
Δηλαδή:

ΒΗΜΑ 1

- Για κάθε προϊόν ή υπηρεσία πολλαπλασιάζω ποσότητα που παράγεται με τιμή

ΒΗΜΑ 2

- Αθροίζω όλα τα ποσά που έβγαλα για όλα τα προϊόντα - υπηρεσίες

Παράδειγμα: Έστω ότι παράγονται σε μία οικονομία 3 προϊόντα και 1 υπηρεσία

Προϊόν	Ποσότητα	Τιμή ανά μονάδα	Αξία σε χρήμα (Ποσότητα Χ Τιμή)
A	100 τόνοι	500	50000 χ.μ.
B	1000 μονάδες π.	10	10000 χ.μ.
Γ	800 τετραγ. μέτρα	100	80000 χ.μ.
Υπηρεσία Δ	800 ημερομίσθια	50	40000 χ.μ.
ΑΕΠ [ΣΥΝΟΛΟ] [ΑΞΙΑ Α+ ΑΞΙΑ Β +ΑΞΙΑ Γ+ ΑΞΙΑ Δ]			180000 χ.μ.

ΠΡΟΣΟΧΗ:

Ακαθάριστο **ΕΓΧΩΡΙΟ** προϊόν: Η παραγωγή γίνεται στην επικράτεια **μιας χώρας** (αλλά ο παραγωγός μπορεί να είναι υπήκοος άλλης χώρας)

Π.χ. Ιταλός που παράγει στην Ελλάδα: Μετράει στο ΑΕΠ της Ελλάδας

Τι πρέπει να εξηγήσουμε ακόμα:

- ❖ Πώς θα προσδιορίσω τις **αξίες των αγαθών**; (επηρεάζονται από **αλλαγές των τιμών**)
- ❖ Ποια είναι τα «**τελικά αγαθά**» που μετράνε στο ΑΕΠ;
- ❖ Τι διαφορά έχει ο όρος ΕΓΧΩΡΙΟ προϊόν από τον όρο ΕΘΝΙΚΟ προϊόν;

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ

38

3. Έννοια της προστιθέμενης αξίας

Θυμόμαστε τον ορισμό του ΑΕΠ:

Ακαθάριστο Εγχώριο προϊόν: Η συνολική αξία σε χρηματικές μονάδες των **τελικών αγαθών και υπηρεσιών** που παράγονται σε μία χώρα σ' ένα συγκεκριμένο έτος.

- ❖ Ποια αγαθά και υπηρεσίες ονομάζουμε «**τελικά**»;

ΤΕΛΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	ΕΝΔΙΑΜΕΣΑ ΑΓΑΘΑ
Τα αγαθά που αγοράζονται για τελική χρήση και όχι για μετασχηματισμό. (π.χ. ψυγείο)	Τα αγαθά που αγοράζονται για επεξεργασία και όχι για τελική χρήση (π.χ. μοτέρ ψυγείου: χρησιμοποιείται για να φτιαχτεί το ψυγείο)
Η ΑΞΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΛΟΓΙΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΜΕΤΡΗΣΟΥΜΕ ΤΟ ΑΕΠ	Η ΑΞΙΑ ΤΟΥΣ ΔΕΝ ΥΠΟΛΟΓΙΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΜΕΤΡΗΣΟΥΜΕ ΤΟ ΑΕΠ

- ❖ Γιατί μετράμε μόνο τα τελικά αγαθά;

Γιατί τα τελικά αγαθά περιλαμβάνουν και την αξία των ενδιάμεσων αγαθών. Αν προσθέταμε στο ΑΕΠ και τα ενδιάμεσα αγαθά, θα υπολογίζαμε αυτή την αξία δύο φορές.

Π.χ. Ψυγείο (τελικό αγαθό) Αξία: 500 €
Ενδιάμεσα αγαθά: Μοτέρ (100 €), Καλώδια (100 €), Καταψύκτες (100 €), Θήκες Πλαστικές (50 €), Σχάρες 20 €.

Στο ΑΕΠ μετράμε μόνο την αξία του ψυγείου (500 €) που περιέχει και την αξία των ενδιάμεσων αγαθών που χρησιμοποιήθηκαν γι' αυτό.

Δηλαδή μετράμε 500 €.

Αν προσθέταμε και τα ενδιάμεσα αγαθά, ουσιαστικά θα κάναμε διπλό υπολογισμό $(500+100+100+100+50+20) = 870$ €.

Ψωμί: τελικό αγαθό

Αλεύρι, μαγιά, εργασία φούρναρη: ενδιάμεσα αγαθά.

Προσοχή όμως: Το αλεύρι που αγοράζουμε για το σπίτι μας, για κατανάλωση, θεωρείται τελικό προϊόν και συμμετέχει στο ΑΕΠ. (Η πώλησή του έγινε για τελική χρήση).

Άρα: για το ΑΕΠ υπολογίζουμε την αξία ΜΟΝΟ του ΤΕΛΙΚΟΥ ΑΓΑΘΟΥ και ΟΧΙ των ενδιάμεσων.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΕΠ:

Με τη μέθοδο της προστιθέμενης αξίας:

Κάθε προϊόν περνάει από διάφορα στάδια επεξεργασίας. Περνώντας από στάδιο σε στάδιο, η αξία του αυξάνεται (προστιθέμενη αξία).

Π.χ. για ένα έπιπλο

Στάδιο	Αξία	Προστιθέμενη αξία
1: Κοπή ξύλου	50	50
2. Επεξεργασία ξύλου	80	30 (=80-50). Τόσο αυξήθηκε η αξία του σε αυτό το στάδιο
3. Κατασκευή επίπλου στο επιπλοποιείο	120	40 (=120-80)
4. Πώληση στην αγορά	200	80 (=200-120)
		ΣΥΝΟΛΟ: 200

- Με τον πρώτο τρόπο (Αξία τελικού αγαθού), η αξία που συμμετέχει στο ΑΕΠ είναι 200 € (η τιμή πώλησης του αγαθού στην αγορά).
- Με τον δεύτερο τρόπο (Προστιθέμενη αξία), υπολογίζουμε την αξία που συμμετέχει στο ΑΕΠ προσθέτοντας όλες τις προστιθέμενες αξίες, δηλαδή (στο παράδειγμα)
 $50 + 30 + 40 + 80 = 200 \text{ €}.$

Και με τους δύο τρόπους, η αξία που συμμετέχει στο ΑΕΠ θα είναι ίδια. (στο παράδειγμα: 200 €).

Αν υπολογίζαμε και τα ενδιάμεσα στάδια, κάθε στάδιο θα το προσθέταμε πολλές φορές (π.χ. $50 + 80 + 120 + 200 = 450$!!!!!), δηλαδή θα βάζαμε το πρώτο στάδιο 4 φορές, το δεύτερο 3 φορές κλπ.), πράγμα που είναι λάθος.

Επομένως:

- Σε μια οικονομία: Το άθροισμα της προστιθέμενης αξίας όλης της παραγωγής ισούται με το άθροισμα της αξίας όλων των τελικών αγαθών και υπηρεσιών
- ΤΟ ΑΕΠ είναι η συνολική προστιθέμενη αξία όλων των οικονομικών – παραγωγικών μονάδων της οικονομίας.

4. Επίδραση της μεταβολής των τιμών στο ΑΕΠ

Θυμόμαστε τον ορισμό του ΑΕΠ:

Ακαθάριστο Εγχώριο προϊόν: Η συνολική **αξία σε χρηματικές μονάδες** των τελικών **αγαθών και υπηρεσιών** που παράγονται σε μία χώρα σ' ένα συγκεκριμένο έτος.

- ❖ Το να χρησιμοποιούμε τις χρηματικές αξίες λύνει το πρόβλημα του να αθροίζουμε ανομοιογενή προϊόντα για να υπολογίσουμε το ΑΕΠ.
- ❖ Ωστόσο, συχνά δημιουργείται ένα άλλο πρόβλημα: Υπολογίζοντας την αξία = ποσότητα Χ τιμή, μπορεί άλλοτε να αυξάνεται η ποσότητα, και άλλοτε η τιμή.
- ❖ Αν π.χ. διπλασιαστούν όλες οι τιμές μαζί, θα έχουμε διπλασιασμό του ΑΕΠ, αλλά στην πραγματικότητα δεν θα έχουμε αύξηση της παραγωγής. Πρέπει λοιπόν να βρούμε έναν τρόπο να υπολογίζουμε το Α.Ε.Π. χωρίς να επηρεάζεται από τις μεταβολές των τιμών.
- ❖ Πώς θα το υπολογίσουμε;

Υπολογίζουμε το Α.Ε.Π. σε τρέχουσες τιμές (δηλαδή το ΑΕΠ με τις τιμές που υπάρχουν στην αγορά)

Έτος	Ποσότητα	Τιμή	ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές ή Ονομαστικό ΑΕΠ (Ποσότητα Χ Τιμή)
1	10	10	100
2	15	15	225
3	8	20	160

Το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές μας δείχνει ότι στο έτος 3 είχαμε αύξηση ΑΕΠ, ενώ δεν είχαμε πραγματική αύξηση της παραγωγής. Πώς θα λύσουμε το πρόβλημα;

- Χρησιμοποιούμε τον **ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ** (ή αποπληθωριστή τιμών) = εκφράζει την τιμή σε μια χρονική περίοδο σε σχέση με την τιμή σε άλλη χρονική περίοδο, που την επιλέγουμε ως ΒΑΣΗ.
- Δηλαδή: $\Delta\text{ΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ} = \frac{\text{ΤΙΜΗ ΜΙΑΣ ΧΡΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ}}{\text{ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ}}$

Δηλαδή: Στο παράδειγμά μας. Χρησιμοποιούμε ως ΒΑΣΗ το έτος 1. Έχουμε

Έτος	Ποσότητα	Τιμή	ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ (Βάση: Έτος 1)
1	10	10	10/10 = 1
2	15	15	15/10 = 1,5
3	8	20	20/10 = 2

- Στη συνέχεια βρίσκουμε το ΑΕΠ κάθε έτους σε ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ, διαιρώντας το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές με τον Δείκτη τιμών

$$ΑΕΠ \text{ έτους σε ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ} = \frac{ΑΕΠ \text{ έτους σε ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ}}{Δείκτης τιμών έτους} \times 100$$

Στο παράδειγμά μας:

Έτος	ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές ή Ονομαστικό ΑΕΠ (Ποσότητα Χ Τιμή)	ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ (Βάση: Έτος 1)	Πραγματικό ΑΕΠ (ΑΕΠ σε σταθερές τιμές)
1	100	1	100 / 1 = 100
2	225	1,5	225 / 1,5 = 150
3	160	2	160 / 2 = 80

- Το πραγματικό ΑΕΠ «μετράει» καλύτερα από το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές την οικονομική ευημερία.
- Στο έτος βάσης ο Δείκτης τιμών είναι πάντοτε 1 (ή αν μετράμε με ποσοστά είναι 100).

2. Τι γίνεται όμως στην πράξη, όταν σε κάθε οικονομία παράγονται χιλιάδες προϊόντα και υπηρεσίες;

- Χρησιμοποιούμε έναν **ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ** που εκφράζει τις μεταβολές σε γενικό επίπεδο σε σχέση με το επίπεδο τιμών του έτους βάσης και εκφράζεται ως ποσοστό επί τοις εκατό.

$$ΑΕΠ \text{ έτους σε σταθερές τιμές} = \frac{ΑΕΠ \text{ έτους σε τρέχουσες τιμές}}{Δείκτης τιμών έτους} \times 100$$

Συνοπτικά:

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟ ΑΕΠ	Μετρά τη χρηματική αξία της παραγωγής μιας οικονομίας σε τρέχουσες τιμές	Αυξάνεται όταν αυξάνεται: - Είτε η παραγωγή - Είτε οι τιμές - Είτε και τα δύο
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΑΕΠ	Μετρά το μέγεθος της παραγωγής σε σταθερές τιμές (κάποιου τυχαία επιλεγμένου έτους βάσης)	Αυξάνεται όταν αυξάνεται η παραγωγή
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ Ή ΑΠΟΠΛΗΘΩΡΙΣΤΗΣ ΤΙΜΩΝ	Μετρά την τιμή του παραγόμενου προϊόντος σε σχέση με την τιμή του έτους βάσης	

7. Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν

Θυμόμαστε τον ορισμό του ΑΕΠ:

Ακαθάριστο Εγχώριο προϊόν: Η συνολική **αξία σε χρηματικές μονάδες** των τελικών **αγαθών και υπηρεσιών** που παράγονται σε μία χώρα σ' ένα συγκεκριμένο έτος.

- ❖ Το ΑΕΠ είδαμε ότι μετράει την αξία της παραγωγής που γίνεται μέσα στα όρια μιας χώρας, ανεξάρτητα από το ποιος κάνει την παραγωγή.
- ❖ Ωστόσο, επειδή η οικονομία είναι ανοιχτή, δεν έχει σύνορα, παρατηρούμε τα εξής:

Επομένως, στη χώρα «μπαίνουν (ΕΙΣΡΟΕΣ)» χρήματα από Έλληνες επιχειρηματίες / μετανάστες του εξωτερικού και «βγαίνουν» (ΕΚΡΟΕΣ) χρήματα από αλλοδαπούς επιχειρηματίες και μετανάστες που εργάζονται στην Ελλάδα.

Για να το υπολογίσουμε αυτό, χρησιμοποιούμε τον όρο **ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ** (Α.Ε.Π.).

- **Βήμα 1:** Υπολογίζουμε το Καθαρό Εισόδημα από το Εξωτερικό

$$\text{ΚΑΘΑΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ} = \text{ΕΙΣΡΟΕΣ} - \text{ΕΚΡΟΕΣ}$$
 - αν Εισροές > Εκροές, το Κ.Εισόδ. Εξ. Είναι θετικό

- αν Εισροές < Εκροές, το Κ.Εισόδ. Εξ. Είναι αρνητικό
- **Βήμα 2:** Υπολογίζουμε το Α.ΕΘ.Π.
ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ = ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ + ΚΑΘΑΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Παράδειγμα:

Στην Ελλάδα, το έτος 2020, το σύνολο της αξίας των τελικών προϊόντων που παράγονται στη χώρα είναι 300 δις Ευρώ. Στην χώρα εισέρχονται από τους Έλληνες επιχειρηματίες και μετανάστες του εξωτερικού 60 δις Ευρώ. Οι αλλοδαποί επιχειρηματίες και μετανάστες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα στέλνουν στις χώρες τους συνολικά 20 δις Ευρώ.

- **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** = 300 δις Ευρώ (σύνολο αξίας τελικών προϊόντων που παράγονται στη χώρα)
- **Εισροές** = 60 δις Ευρώ (χρήματα που στέλνουν στην Ελλάδα οι Έλληνες του εξωτερικού)
- **Εκροές** = 20 δις (χρήματα που οι αλλοδαποί της Ελλάδας στέλνουν στις χώρες τους)
- **Καθαρό Εισόδημα από το εξωτερικό** = Εισροές – Εκροές = 60 δις – 20 δις = 40 δις.
- **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν** = Α.Ε.Π. + Καθ. Εισόδημα από το εξωτερικό = 300 δις + 40 δις = 340 δις Ευρώ.

Παράδειγμα με εκροές > εισροές

Στην Ελλάδα, το έτος 2014, το σύνολο της αξίας των τελικών προϊόντων που παράγονται στη χώρα είναι 150 δις Ευρώ. Στην χώρα εισέρχονται από τους Έλληνες επιχειρηματίες και μετανάστες του εξωτερικού 50 δις Ευρώ. Οι αλλοδαποί επιχειρηματίες και μετανάστες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα στέλνουν στις χώρες τους συνολικά 60 δις Ευρώ.

- **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** = 150 δις Ευρώ (σύνολο αξίας τελικών προϊόντων που παράγονται στη χώρα)
- **Εισροές** = 50 δις Ευρώ (χρήματα που στέλνουν στην Ελλάδα οι Έλληνες του εξωτερικού)
- **Εκροές** = 60 δις (χρήματα που οι αλλοδαποί της Ελλάδας στέλνουν στις χώρες τους)
- **Καθαρό Εισόδημα από το εξωτερικό** = Εισροές – Εκροές = 50 δις – 60 δις = - 10 δις. (αρνητικό)
- **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν** = Α.Ε.Π. + Καθ. Εισόδημα από το εξωτερικό = 150 δις - 10 δις = 140 δις Ευρώ.

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ
Περιλαμβάνει: Το συνολικό εισόδημα που παράγεται στην επικράτεια της χώρας - Από τους μόνιμους κατοίκους της χώρας - Από τους αλλοδαπούς κατοίκους της χώρας	Περιλαμβάνει: Το συνολικό εισόδημα που παράγεται - Από τους μόνιμους κατοίκους της χώρας - Από τους πολίτες της χώρας που ζουν στο εξωτερικό και στέλνουν χρήματα στη χώρα
Δεν περιλαμβάνει: το εισόδημα των πολιτών της χώρας που ζουν στο εξωτερικό	Δεν περιλαμβάνει: το τμήμα του εισοδήματος των αλλοδαπών που ζουν στη χώρα και στέλνουν στο εξωτερικό.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ

9. Το κατά κεφαλήν πραγματικό Α.Ε.Π.

- Το **πραγματικό Α.Ε.Π.** είναι ο καλύτερος δείκτης που διαθέτουμε για να μετρήσουμε την οικονομική ευημερία.
Θυμόμαστε: $\text{Πραγματικό Α.Ε.Π.} = \frac{\text{Α.Ε.Π. έτους σε τρέχουσες τιμές}}{\text{Δείκτης τιμών έτους}} \times 100$
- Δεν είναι ιδεώδης (βλ. επόμενη ενότητα), έχει κάποιες αδυναμίες.
- Για να δούμε το Α.Ε.Π. σε σχέση με τον πληθυσμό μιας χώρας, χρησιμοποιούμε το **Κατά Κεφαλήν Πραγματικό Α.Ε.Π.**

$$\text{Κατά Κεφαλήν Πραγματικό Α.Ε.Π.} = \frac{\text{Πραγματικό Α.Ε.Π.}}{\text{Πληθυσμός}}$$

- Παράδειγμα:
Σε μια χώρα το Πραγματικό ΑΕΠ του έτους 2020 είναι 500 δις €. Η χώρα έχει πληθυσμό 10 εκατομμύρια κατοίκους.

$$\begin{aligned} \text{Κατά κεφαλήν πραγματικό ΑΕΠ} &= \frac{\text{Πραγματικό ΑΕΠ}}{\text{Πληθυσμός}} = \frac{500.000.000.000}{10.000.000} \\ &= 50.000 \text{ €} \end{aligned}$$

- Δείχνει δηλαδή το προϊόν που αντιστοιχεί σε κάθε κάτοικο, αν η κατανομή του προϊόντος ήταν ίση. (πράγμα που δεν συμβαίνει στην πράξη).
- Όσο μικρότερες είναι οι ανισότητες στην κατανομή του πλούτου σε μια χώρα, τόσο πιο αξιόπιστος δείκτης είναι το κατά κεφαλήν πραγματικό ΑΕΠ.
- Το γεγονός ότι το κατά κεφαλήν πραγματικό ΑΕΠ «μετράει» τον πληθυσμό, μας βοηθάει να κάνουμε συγκρίσεις
 - ✓ Ανάμεσα σε χώρες με διαφορετικό πληθυσμό
 - ✓ Στην ίδια χώρα, σε διαφορετικές εποχές (όπου ο πληθυσμός ήταν διαφορετικός)

ΟΙ ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟ ΑΕΠ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ Per the International Monetary Fund (2019 estimates) ^[1]			ΟΙ ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟ ΑΕΠ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ International Monetary Fund (2019) ^[3]		
Rank	Country/Territory	GDP (US\$million)	Rank	Country/Territory	US\$
	World^[19]	87,265,226	1	 Luxembourg	113,196
1	 United States	21,439,453	2	 Switzerland	83,716
—	 <i>European Union^{[23][n 1]}</i>	18,705,132	—	 <i>Macau</i>	81,151
2	 China ^[n 2]	14,140,163	3	 Norway	77,975
3	 Japan	5,154,475	4	 Ireland	77,771
4	 Germany	3,863,344	5	 Qatar	69,687
5	 India	2,935,570	6	 Iceland	67,037
6	 United Kingdom	2,743,586	7	 United States	65,111
7	 France	2,707,074	8	 Singapore	63,987
8	 Italy	1,988,636	9	 Denmark	59,795
9	 Brazil	1,847,020	10	 Australia	53,825
10	 Canada	1,730,914	11	 Netherlands	52,367
11	 Russia ^[n 3]	1,637,892	12	 Sweden	51,241
12	 Korea, South	1,629,532	13	 Austria	50,022
13	 Spain	1,397,870	—	 <i>Hong Kong</i>	49,334
14	 Australia	1,376,255	14	 Finland	48,868
15	 Mexico	1,274,175	15	 San Marino	47,279
16	 Indonesia	1,111,713	16	 Germany	46,563
17	 Netherlands	902,355	17	 Canada	46,212
18	 Saudi Arabia	779,289	18	 Belgium	45,175
19	 Turkey	743,708	19	 Israel	42,823
20	 Switzerland	715,360	20	 France	41,760
—	 Taiwan	586,104	21	 United Kingdom	41,030
21	 Poland	565,854	22	 Japan	40,846
22	 Thailand	529,177	23	 New Zealand	40,634
23	 Sweden	528,929	24	 United Arab Emirates	37,749
24	 Belgium	517,609	25	 Bahamas, The	33,261
25	 Iran	458,500	26	 Italy	32,946
26	 Austria	447,718	—	 <i>Puerto Rico</i>	31,538
27	 Nigeria	446,543	27	 Korea, South	31,430
28	 Argentina	445,469	28	 Malta	30,650
29	 Norway	417,627	29	 Spain	29,961
30	 United Arab Emirates	405,771	30	 Kuwait	29,266
50	 Greece	214,012	31	 Cyprus	28,159
			38	 Greece	20,324

9. Το Α.Ε.Π. ως δείκτης κοινωνικής ευημερίας και οι αδυναμίες του

- ΑΕΠ: Μας πληροφορεί για την οικονομική ευημερία μιας χώρας
- Κατά κεφαλήν πραγματικό ΑΕΠ: Μετρά το βιοτικό επίπεδο της χώρας
- ΩΣΤΟΣΟ: Παρά τη χρησιμότητά του, το ΑΕΠ παρουσιάζει κάποιες αδυναμίες:

ΟΙ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΕΣ «ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ» ΤΟΥ ΑΕΠ

1	Δεν περιλαμβάνει την αξία της παραγωγής που αφορά στην ιδιοκατανάλωση	(δηλαδή την παραγωγή που γίνεται για να την καταναλώσει ο ίδιος ο παραγωγός. Π.χ. Μαγείρεμα στο σπίτι (δεν μετράει η προστιθέμενη αξία του μαγειρέματος), γιατί δεν γίνεται αντικείμενο αγοραπωλησίας, όπως π.χ. το φαγητό που αγοράζουμε από το εστιατόριο.
2	Είναι ποσοτικός δείκτης και όχι ποιοτικός (δηλαδή αποτυπώνει την ποσότητα και όχι την ποιότητα)	• Η βελτίωση της ποιότητας ΔΕΝ καταγράφεται, όταν δεν εκφράζεται στην τιμή του αγαθού (ενώ η ποιότητα είναι εξίσου σημαντική με την ποσότητα) • Δεν λαμβάνεται υπόψιν η γενικότερη ποιότητα ζωής (π.χ. καθαρή ατμόσφαιρα, περιβάλλον: καθοριστικοί παράγοντες για την υγεία και τη μακροζωία που δεν «μετράνε» στο ΑΕΠ)
3	Αγνοεί τη σύνθεση και την κατανομή της παραγωγής	Το ΑΕΠ δείχνει το μέγεθος της παραγωγής αλλά • Δεν δείχνει τη σύνθεση (= το είδος των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται), πράγμα που επηρεάζει την ευημερία (π.χ. παίζει ρόλο αν παράγει περισσότερα όπλα ή καταναλωτικά αγαθά) • Δεν εκφράζει την κατανομή της παραγωγής (εισοδήματος) ανάμεσα στα μέλη μιας κοινωνίας. Όσο πιο ισομερής είναι η κατανομή (δηλαδή όσο πιο μικρό είναι το χάσμα πλουσίων και φτωχών) τόσο πιο υψηλό είναι το βιοτικό επίπεδο. (Και όσο μεγαλύτερες οι ανισότητες, τόσο χειροτερεύει το βιοτικό επίπεδο)

4	Το ΑΕΠ δεν περιλαμβάνει την αξία των αγαθών και των υπηρεσιών της Παραοικονομίας	Παραοικονομία: το μέρος της οικονομικής δραστηριότητας που αποκρύπτουν οι πολίτες από το κράτος • Γιατί θέλουν να αποφύγουν τη φορολόγηση • Γιατί προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες (λαθρεμπόριο, ναρκωτικά) Όλες αυτές οι ατέλειες, καθιστούν προβληματική τη σύγκριση βιοτικού επιπέδου των διαφόρων κρατών (γιατί π.χ. το μέγεθος της παραοικονομίας διαφέρει από χώρα σε χώρα)
-----------------	--	--